

Repkény

Nem igaz, hogy a nyelv minden, a nyelv csaknem semmi.
(E. Cioran: *Füzetek*)

3. (Sztálin meghalt)

Az épületfalak spicce kis parkra néz, amelyben a hetvenes évek egyik legrosszabb kőszobra áll. Vének beteg emberek közé engedni az ilyet. Mégis megtette valaki. A spicc enyhe magasan tujabokrok, egy kivénhedt szilvafa, és erősen vedlő útipad. Szépen idesüt a nap.

- Berlin eleste.
- Ezerarcú hős.
- Hajókkal a bástyák ellen.
- Maximka.
- Bügy.
- Nyomok a hóban.
- Az áruhás szultán.
- Kasztanka.
- Czuk és Gek.
- Őrs a hegyekben.
- Távoli partokon.
- Bátor emberek.
- Hárman jöttek az erdőből.
- Bemutatom Balujevet.
- Vasöklű Bogdán.
- Szkander bég.
- Luxustutajon.
- A Szkander bég téves. Albán film volt, nem orosz.

Megöleltük egymást. Rosszabbra számítottam, elég türethetően nézett ki. Egy éve láttam utoljára, a találkozón, nem mondta, hogy bármi baja lenne. Kicsit lefogyott és kicsit be volt rúgva. És szokása szerint egyik cigarettát szívta a másik után. Tizenkét évig jártunk egy osztályba. Azért az már valami. Ötvenhárom-ötvennégytől, hatvan- négy-hatvanötig.

- Elég jól nézel ki.
- Azaz elég rosszul, igaz?
- Átkozott absztinencia, igaz?
- Átkozott legyen!
- Hogy bírod?
- Viszonylag jól.
- És mit mondanak?
- Jót.
- Jót?
- Időben volt.
- Áhá! Szerencse.
- Az.
- És mit csinálsz egész nap?
- Hülye kérdés. Amit mindenki más.
- Hoztam két sportszeletet.
- Tudom: kakaós masszával áthúzott, rumos ízű kakaós szelet. Kösz. Vidd vissza.
- Hoztam egy Fülest, meg egy Chandlert.
- Melyiket?
- Az Elkéstél Terry-t. Te biztos valami hülye olvasnivalót hoztál magaddal.

- Naná.
- Szóval? Mi a helyzet?

Táncos most az arcomba nézett. Elég szomorú pillantás volt. Öregfiú, ne csináld! – gondoltam – ne csináld!

– Ül le –, mondja –, ülj le, és megpaskolja tenyerével a padot.

– Egész jó idő van, nem? Csak gyújts rá nyugodtan, nem zavar, egyáltalán nem zavar, és nem mondhatom, hogy bárcsak én is rágyújthatnék, eszembe se jut, legfeljebb néha, nagyon néha.

– De hiszen öt napja, ha bent vagy? Vagy tévednék?

– Hat napja.

– Volt benn már valaki?

– Közülünk? Senki. De nem is tudja rajtad kívül senki. Minek? Köztünk nem erről van szó, nem igaz? Akkor is, ha már négyen odavannak. Ketten épp előttem a névsorból. Tisztára pech, azt sugallja: te jössz!

– Dehogyan sugallja!

– Nem értesz hozzá. Te azt szereted, ha szépen énekelnek.

– Hülye vagy te.

– Az hát.

Ülünk egymás mellett, mint annak idején. Dehogyan úgy! Sokkal ügyebben. Piszok dolog ez, még ha természetes, mindennapos is, már pusztán azért, hogy mi se leszünk kivételek, naná, hogy nem. De hiába tudod, az a tudás semmi, csak ha majd megtelik, mint a spongeya, akkor már kapiskálsz valamit, vagy, mintha már kapiszálnál valamit, úgy gondolsz, úgy gondolhatod. Ülünk, nézzük ezt a rossz szobrot.

– De rossz!

– Pocsék.

– Ez egy szobrász? Egy fuser. Fatökű fuser.

– Élő nőt még nem látott meztelenül, az biztos.

Pedig tudjuk, nem így van az. Valamikor egész jó kis szobrásznak is indulhatott, aztán ugyanaz történt vele, mint másokkal, elvesztett vagy elfelejtett valamit, ami korábban megvolt. Könnyű elveszteni. Könnyű elfelejteni. Nem hinné az ember, milyen könnyű. Főleg annak, aki hajlamos a pazarlásra. Vagyunk néhányan.

Sajnos, Táncossal mindent tudunk egymásról, a beszélgetés nekünk játék, egyik játék a sok közül. Bár több is lehetne.

Példának okáért: Barwiczius, mondja Táncos. Képesi Sport Archívum, mondom erre én. Ez két üzlet névtáblája, a Kisztaóci utcai sarokról. Az épületek sincsenek meg már, nemhogy az üzletek. Szóval: így!

Minden emlék, vagy emlék lesz minden, ha lesz valami egyáltalán. Nem lehetsz annyira fiatal, hogy ne lennének emlékeid, és nem hülyülhetsz el annyira, hogy ha más nem, legalább a tested ne emlékezne, hiszen lényeged az emlékezés képessége, nem is vagy egyéb, mint emlékező emlék, valaki másnak, más emlékek emlékezetében. Nem

értjük, hogyan válik hajtóanyaggá, energiává bennünk, mozgásának természete tisztázatlan, erősödése-gyöngülése látszólag öntörvényű, objektív működés és szubsztancia.

– Emlékszel Tutára?

– Miért ne emlékeznék?

– Hát persze. Néha eszembe jut.

– Hagyjuk ezt, jó?

– Nem azért hoztam fel...

– Hagyjuk, jó!

– Jó. Hagyjuk. Bár nem értem miért?

– Érted te. Ne bonyolódjunk bele.

– Áhá. Szóval én belebonyolódom?

– Úgy valahogy. Legalábbis eddig mindig, úgy hogy most már hagyjuk, ha lehet, úgyse jó semmire az égvilágon.

– Rendben.

Tuta, a közös barát ettől persze nem támad fel. Jó szobrász volt, éppen a parkbéli kőfaragvány alkotójának ellentéte, tehetsége mind jobban beérett. A többiről nem érdemes beszélni, oly szomorú, oly banális, számunkra mégis a legszemélyesebben személyes veszteség lett.

Kosztolányi is nyilván ugyanígy kérdezte volna meg Karinthytól:

– Emlékszel Gézára?

A beszélgetés további része is éppúgy hangozhatott volna, ahogy közöttünk elhangzott. És, azt akarom ezzel mondani, hogy mi magunk semmit se számítunk. Csak a másik számít, a másikunk. Milyen pontosan fejezi ki nyelvünk!

– A jelek szerint nem jössz az idej találkozóra – mondtam.

– Ördögöd van.

– Örülsz, hogy nem jössz? Jól szoktad te magad érezni ott. Még ha én mondanám... De te nagyon is beletrafálsz a társaság szívébe. Ne tagadd!

– Semmit se tagadok.

Tóth Jócó rákosligeti kertje, mit kertje, arborétuma a világ legbékésebb helyeinek egyike. Mert a földkerekség legnemesebb fáinak, cserjéinek, bokrainak, virágainak pazar együttese övezi, öleli, rejti a régi házat – amit Jócó a szüleitől örökölt –, mintha saját életüket védenék. A park megszentelt rejtekén találkozunk mi, egykori osztálytársak, és még életben levő tanáraink, évről évre, igaz, egyre csökkenő létszámmal. Fiúosztály voltunk első elemitől az érettségiig, a régi vágású iskolarendnek megfelelően. Egyikünk se lakott túlságosan messze az iskolától, főleg még az elemiben, így aztán az iskolán kívül is gyakran találkoztunk, privát titkaink, privát közös élményeink akadtak bőven. Nagyjából ugyanazokba a lányokba voltunk szerelmesek, és nagyjából mind reménytelenül. Az ötvenhat-ötvenhetes, zűrzavaros tanévet egyforma élelmességgel hagytuk tovább zavarodni, hittanra iratkoztunk be, aztán tapasztaltuk, hogy kiiratkozni már nem kellett. Nagyvilági külsejű osztályfőnökönk helyett kimustrált, helyettesítő satrafákat kaptunk, tanulmányainkban stagnáló állapot köszöntött be. Mégis, nagyon valószínű, hogy abban a tanévben tanultunk a legtöbbit, ha nem is számtanból.

Ilyesmiket beszélünk végig, később, a találkozásokon, amíg kedvünk volt hozzá. Az elsőt mindjárt a Várkert Kioszkban tartottuk, amelyet aztán rohamsebesen lebontottak, ki tudja milyen okkal, és már ezért is, emlékezetes helyszínünk maradt.

– Tudod, akárhogy töröm a fejem, semmi biztató nem jut eszembe. Nem mintha le lennék törve e miatt az incidens miatt, egy frászt, azonban biztatni magam, már ahogy szoktam, nem sikerül. De csendben nyivákolok, csak magamnak, meg neked, ha netán itt kaplak. Ez rendben volna eddig, mégsem érzem magam otthonosan.

Kárvallott pofát vág. Most kissé sajnálhatja magát, szókásával ellentétben. Kár, mert amúgy is sajnálom, de az ilyet jobb leplezni, míg lehet. Táncoz nem tartozik a nagy betegeskedők közé, mint egy másik barátom, aki látszólag folyamatosan dögrováson van, mégis képes mindenét rendben tartani, spórolt pénzei vannak, és titkon fehérszemélyek hada nyüzsög körülötte, nehogy valamiben hiányt szenvedjen.

– Szerinted hányadikban halt meg a Sztalin?

– Nem mindegy? Elsőben. Azért nem emlékszünk rá. A megszerzett tudás miatt.

– Már oldottabb légkör uralkodott, mondják.

– Nem emlékszem.

– Én se.

– Mikor volt itt oldottabb légkör?

– És hol?

– És kinek?

– Hát nem emlékszel?

– Nem.

– Milyen kár!

Nem oly nehéz felidézni azokat az éveket, se nekem, se neki. Nem csak a kétkilós, barna kenyerekre emlékszünk egyforma részletességgel és lelkesültséggel, másra is. A pékékre is, mondjuk, meg a péknőkre is, mondjuk Táncoz nagyanja így mondta: pékné. Ahogy a színésznő is színészné volt neki. Nyilván a jobb hangzás miatt. Az ember, mintegy önkéntelenül, keresi a jó hangzást. Mert jóleső rátalálni, kivált mikor sok, túl sok a rossz hangzás.

Itt a parkban naphosszat csak a madarak füttye és az autók berregése szól, roppant nagy a különbség köztük, de tudom, hogy Táncoznak igazából mindkettő idegen.

Tudom, mert sokat beszélünk egy időben arról, hogy lassan mi is olyanok leszünk, mint Steiner az Édes életben, aki magnóra vette a természet hangjait, hogy lejátszsa egy házibuli közönségének. Később aztán megöli a gyerekeit, és magával is végez, de erről már nem gondoltuk, hogy lassan mi is ilyenek leszünk.

– Tudod –, mondja Táncoz –, képes vagyok felidézni azt a nyarat, az ötvenötöst, amikor nem mehettünk ki az udvarról, mert paralizisjárvány tört ki az országban, és Markovicsné, a házmaster nem engedett ki bennünket, mert a saját fiait féltette. Ez a nyár semmivel se volt szegényebb élményekben, mint a többi, mert kénytelenek voltunk minden ízét, porcikáját kihasználni, kiélvezni – mondja Táncoz. – És az – óta, folytatja –, cseppet se tojok be attól, ha egy megfelelően tágas térben veszteg kell maradnom. Persze nem börtöncellára vagy kórteremre gondolok, érted, hanem egy megfelelően tágas térre. Nem érzem se elveszettnek, se bezártnak magam, és tudom, hogy ideig-óráig tart, mindössze.

– Megfelelően tágas tér?

– Igen.

– Milyen az?

– Megfelelő.

– Tudom, és tágas, és tér.

– Úgy van.

– Például?

– A Kárpátia Söröző.

– Na menj a fenébe!

Ez volt a gyengéje mindig is, igaz. Ott jól éreztük magunkat. Az ember nincs otthon, és még sincs levegő, ahogy a kávéházat definiálták hajdanán. Nekünk csak söröző jutott, de legalább jó söröző. Ma már az se jut, se nekem, se neki. Lassan nem jut semmi. Ami lett mégis, az nem is emlékeztet a jóra, se íze-se bize, mondaná Táncos nagymama.

– Egyáltalán nem értem –, mondom Táncosnak –, hogy képesek söröző vagy vendéglő címszó alatt tökéletesen fazon nélküli, hangulattalan és méregdrága helyeket nyitni. Nem értem és nem értettem, hogyan számíthatnak az efféle, semmiféle hagyománynak meg nem felelő csehókban – ezt a patinás nevet meg sem érdemlik – érdemleges vendégre? Aztán rájöttem, amikor megláttam a vendégeket, akikkel mégiscsak dugig megteltek ezek a borzadályok, tehát nagyon is helyesen tapogatták ki a potenciális fogyasztók típusát és gusztusát. – Hát igen –, bökte oda Táncos –, ezek nekünk nem lett volna közönség, igaz?

– Nagyon igaz. Nincs még egy város Európában, ahol a mai közönség annyira elfelejtette volna, hogy milyen jellegű és milyen nivójú helyeken érezték jól magukat apáik és nagyapáik, mint a pesti haladárok. És olyan közönség sincs több Európában, aki olyan gyorsan és ellenvetés nélkül lemondott volna ebbéli örökségéről, mint a miénk. Minek éppen ebben jeleskedni? Minek?

– Nézz körül itt, ahol vagyunk, öregem. Nézd ezt rémes szobrot, ezt a lassan szilánkjaira hulló padot, a pokoli mennyiségű, évtizedes út menti szemetet. Egy szanatóriumban! Mindenütt szemetelnek az emberek, de más emberek abból élnek, hogy eltakarítják. Mindenütt csinálnak rossz szobrot, de azt inkább eldugják. Mindenütt lekopik idővel a padokról a festék, de van, aki abból él, hogy tavasszal az ilyeneket újra festi. Itt nem. Szemét, rossz szobor, rothadó pad, itt emlékmű. A múlt igazságának monumentuma. És valami közeli rokon, barát, brancsbeli tökfő, vagy Aladár „áldott keze nyoma”, amihez vétek utólag hozzányúlni. Így van ez!

Valahogy van, gondoltam, és egyben éreztem már Táncos türelmetlenségének bekövetkeztét, az elhúzódo látogatás miatt. Talán szívesebben mást csinálna már, gondoltam, ha nem is tudtam, mit. Amint kibújik belőle a felcsattanó hangú kritikus, a nemzeti karakter ócsárolója, már tudom, hogy elege lett az eddigi diskurzusból, idegesítik az üresjáratok, a társalgás kényszeredettsége. Sokszor kipróbált végpontja volt ez együttléteinknek. Most nyilván sokszorosan türelmetlenebb is, mint eddig bármikor. Érthető. Hát felálltam.

– Na, Lacikám...

– Várjál, várjál. Nem kell úgy szaladni, Doktorkám! Hun van még Karácsony? Nem igaz? Meg aztán: el tudtad volna képzelni, hogy ennyi idő alatt nem gyújtok rá egyszer se? Hogy egyáltalán nem gyújtok rá? Őszintén! El tudtad volna képzelni?

– El.

– Nanaa!

– El. Nem olyan nehéz elképzelni.

– Ez igaz. Hülye vagyok. Látod, már hülye vagyok. Iga-

zad van. Elképzelni semmi. És, röhögni fogsz, megtenni is semmi. Itt. Az én esetemben. Azazhogy: nekem. Ugyanolyan semmi, mint Sztálin nélkül lenni. Nem igaz? Megvoltage nélküle? Jól megvoltage. Nagyon jól. Még azok is belejöttek a hiányba, akik alkalmilag nagyon felrötták atyámnak, hogy a halálhír hallatán nem sírt. Nem tudok sírni, mondta szegény öregem, de lehurrogták. Azért, harsogták a fülébe, ilyen horderejű halálesetnél nagyon torkon ragadja az embert a gyász. Ezt nem tagadhatja. Hacsak nem a nép ellensége valaki. Dehogy vagyok, makogta atyám, gyerekeim vannak kérem, bár önkritikát kell gyakorolnom, hogy egyiküknek sem adtam a szép és dicső Joszip, sem pedig a Visszárionovics nevet. Ez hiba volt, kiáltotta. Erre lassan mindenki eloldalgott, mesélte röhögve atyám, mert ők is elkövették ugyanezt a megbocsáthatatlan hibát. Na?

– Még mindig meg tudsz lepni. Isten bizony. Ezt még nem hallottam.

– Na ugye! Most találtam ki.

– Azanyád!

– Szegény! Kár, Hogy már nem látja, milyen szép vagy és milyen erényes! Örülne.

– Én neki jobban, sokkal jobban, hidd el, öreg!

Elhittem, hogyne, hiszen annak idején nem volt nap, hogy ne töltöttünk volna órákat együtt, hol egyikünknel, hol másikunknál, ő olyan volt nálunk, mintha testvérem lett volna, és én ugyanígy náluk. Csak ránézett anyám és már tudta, mi baj, honnan fúj a szél, mi kell neki. Nem volt semmink, ennivaló se nagyon, apáink egy időben semmiféle munkát nem kaptak, pénz az ablakban. Náluk legalább a nagymamák összehoztak valamit, varrásból, megymásból. De nálunk? Az öregem napszám magában sakkozott, vagy a rádiót csavargatta, anyám viszont egy zseni volt, mindent kerített, ami csak kellett és mindent ő intézett. Sokszor láttam az ajtó üvegén át, ahogy atyám mellett áll a nagyszatnál és a haját simogatja, apám jobb karja a derekát öleli. Lehet, hogy ilyenkor beszéltek valamit, de nem hallottam.

– Kár, hogy olyan messze került már minden –, mondja Táncos –, lassacskán nem lesz kinek elmondanunk. – Itt megállt. Rám nézett. – Mit is? –, kérdezte vigyorogva. Ismét a régi Táncos volt, aki legfőképpen saját pózait, manírjait, bárgyú túlzásait, fontoskodását, dagályos szövegeit röhögte ki, nem törődve a következményekkel akkor sem, ha ezzel alkalmasint pozíciót veszített egy vitában, amit ő kezdeményezett. És legfőképp kapcsolataiban is, azt hiszem, ironiája a legszebb illúzióitól fosztotta meg az őt gyengéden és féltve szerető nőt, akit ő is őszintén szeretett, s talán éppen ezért nem tudott előtte tetszelegni, hamis színben feltűnni, kisebb horderejű kérdésekben sem, ami pedig bizvást megbocsátható, arról nem is beszélve, hogy nem ritkán célszerűbb is, mint a mindenáron való tisztánlátás forszírozása. De nem tagadom, nekem éppen ez a tulajdonsága imponált legjobban kezdettől fogva, pedig tudtam azt is, hogy mások szemében éppen ez nem szolgál javára. Mert persze Táncos másoktól is elvárta, hogy – akár a legdöntőbb pillanatban – ne vegyék magukat rémes komolyan, de az emberek már csak olyanok, hogy ezt a szívességet még Táncos kedvéért se tették meg.

SZEPESI ATTILA

Ólomöntés

Újesztendő napján
ólmot öntött hajdan
beregzászi dédanyó:
lángon hevítette
keverte-kavarta,
kanálból a fortyogó
hamuszürke pépet
vízbe-csordította.
Leste három nebuló,

ahogy forr a vízben,
lángot vet az ólom,
ágbogazik, megdermed.
Jósolt is belőle
szerencsét is, bajt is,
értse, akit megillet:
csengő aranytallért,
bút-bajt, égi áldást,
hintón-járó szerelmet.

Ringy-rongy koldus-népnek
arany szőlőfürtöt,
bököcs bikaborjat is,
malacot kilencet,
rogyásig gyümölcsöt,
páros gyermekáldást is,
rontó vadvizeket,
veres-kakast – tűzvészt,
seregelő sáskát is.

Tenyerén az ólom
csupa kusza ágbog,
gyanútlannak csalárdság:
jobbról szárnyas angyal,
balról ördög-forma,
hol reménység, hol álság...
Titkuk kifürkészni,
látón szóra-bírni
egek-adta kiváltság.

Haláltánc

Hoppsza, kófic, szökj a táncba,
szólítalak, éj királya,

zörgő-csontú, húsa-szikkadt –
keringőzni megtanítlak,

üszkös foggal citerázni,
szökdécselni és bokázni.

Nagy úr voltál, görbe szolga,
vitéz, foga-sincs boszorka?

Hányt vetett a sors szeszélye,
véres böllér, foglár-féle.

Nincs irgalom, kár a szóér
hurokvető nyalka hóhér.

Eregettel mirha-füstöt,
te is ropjad, pohos püspök.

Vén uzsorás, lélek-sintér,
reszkethetsz már tenger kincsér.

Vásártéren girhes majmot
táncoltató kancsal bajnok.

Orzó betyár, piros lajbis,
lovat aki félre-hajt is,

sánta koldus, sebe-nyűves,
gyertyamártó, aranyműves:

nekem áldás, nektek rontás –
táncolj te is, füstös kontrás.

Sutba bújnál? Nincsen mentség,
szökdécselni kötelesség,

előbb végig a főutcán,
patkány-bújta árok hosszán,

azután a sikátoron,
piactéri bódé-soron.

Hopp a táncba, pendelyvári
szotyka, rúzsos baka-mári,

selypegő szűz, öle-ványadt
lovag-váró, te se fáradj.

Csillagleső kancsal mágus,
párja-sincsen mézesbábos,

csupa sújtás generális –
nektek fortyog a kanális.

Arany trónon kedve-kornyadt
tiarás úr, te is ropjad:

tömegsír vagy fakoporsó –
ez a tánc a legutolsó!

KALÁSZ ORSOLYA

Küszöbök

Kell egy ajtó,
kell a kicsivilágnak határa,
a küszöb is érted van,
átlépve megérezd,
valahogy másképp lehetsz itt akár védtelen is.
Csupán erre következtess a küszöbből,
ne hidd, hogy valaki otthonába lépsz,
hogy itt és most önfeledtebben rendelkezne bárki is
a dolgok felett, nem, nem, nem,
vázlatok csupán:
a gyertyafényes, terített asztal, a lámpa fénykörében
sugárzó mandarinokkal teli ezüstitál,
a szelíden kopottas bársony székek, a zene,
a szép zene....
lehetőségek, ajánlatok.
Így képzelem a megérkezést a szenvtelenül
bonyolódó világból,
a bátorító, nem elbátortalanító küszöböt,
vágküzöböt, szóküzöböt, érintésküzöböt,
az énküzöböt, amin átlépve mondhatom:
Rendelkezz velem!
A lélegzetelállító határátlépést,
ha megteszed.

JUHÁSZ ATTILA

az éj és a csillagok

hol vannak
hová lehettek
a próbababák

öklendező suhanc
tör-zúz tehetetlen

szemétgyűjtőre zuhan
a nagy táblaüveg

én állok

vashíd a folyón –
millió szegecs rögzít
a pillanatba

•

vonatdübörgés
egyszercsak ott vagy megint
áll a perc a víz

sorbeszéd

Varga Fanni zen mesternek

percet nem őröl
a fényesedő kavics

hamvas bőr alatt
más érzék nyit más időt

egyszemű szentolvasó

Íme hát

Arszenyij Tarkovszkij nyomán

Fénykorunk ennyi volt.
Pillanat, szinte semmi.
Fenn a nap, fenn a hold.
Mevagyunk. De csak ennyi.

Ami volt, ami van,
Nem siet, csak lebegni
Próbál szép naivan –
S ez kevés, ha csak ennyi.

Eddig óvott a sors,
Jó volt burokban lenni,
S jól ityeg: lassu, gyors;
Jól fityeg. De csak ennyi.

Légy gonosz? Légy-e jó?
Küzdened kell vagy pihenni?
Fénybe vágysz, földlakó?
Fényre vársz. És csak ennyi.

Ennyi volt. Ennyi van.
Lehet égre meredni...
Kék az ég, zöld a lomb,
Fenn a nap. És csak ennyi?

Szerves szemét

Örök mosoly – gyűrt
domborzatok közt elnyel
s lassan lebomlik;
nemző ajkak, porcelán
tépőfogak harmata

gyöngyöz. Hatolj be végre

ne lesd meg

a nagyszobából hallgatom ahogy beszél
választ talán nem is vár
de tudja itt vagyok

elhallgat és jelez
kivár
két ujja közt még ott szorong a síp
szája szegletén keskeny mosoly feszül
ahogy meghallja lépteim
a derűprés kicsinykét fölenged
támaszkodik
kezét kinyújtja
lassan felül
lassan feláll
s én mintha táncba vinném
közel vonom magamhoz

puhán vezet akárha rászorulnék
örökre kisfia
hátrálok ő szépen követ
könnyű hálóing-kisestélyiben
megyünk a százszor járt bizonytalanba

testetlen tipegés az út
majd lassú fordulás óvatos tájékozódás
a karnyújtásnyi végtelen-sötétben

a papírt én adom kezébe
lámpát nem kapcsolunk minek
nem kell a síp sem
csak szólj
az ajtóban leszek kint
várok
nem kell sietned
várlak

pajkos derű van abban
ahogy megint szégyenkezik kicsit
az óvatos sietség
s a mosakodásnál megismer
az összes mozdulat

fáradt boldogság érkezik
betakargat
pár halk szavával
vajon hová szökik most

Anakreón a forgóajtóban

Hány éves voltál? – kérdez fiam a szerelemről.
Mennyi idős vagy is épp? – kérdezi a Szerelem.

•

Küprisz néha kacsint, mosolyog s pár kedveset is mond,
Am ha ölelném, nem int, hanem integet ő.
Várj igazit! – bölcselget a könnyű léptű Athénéé, –
Járd az utad! – szól, s ő már máshogy mosolyog.

•

Nem tudok én már hinni az istennők mosolyának,
És oda-vissza tudom mind a sziréndalokat.
Most az ölében ölel s ringat megadóan a tenger,
S napszállatnak evez ellenszélben a vágy.

BÖRÖNDI LAJOS

Leszámolás

Már semmitől nem félni,
már nem megrettenni, ha
fölkapcsolják a villanyt, jelezve
hogyan eljött az éjszaka.

Verset olvasol, NG NI-re
emlékező versét.
Sehol a magasbanhaza,
sehol a megálmódott otthonlét.

A ma csak árnyéka a tegnapnak,
ahol szorítottak iszonyú pántok.
A holnap elhaló sóhaja
a semmibe hulló világnak.

Miért is félnél? Már régen nem vagy,
veled már nem lehet mit tenni.
Még Babits s Kosztolányi jár eszedben?
Ők kik? Kérdezik tőled. Ennyi.

MADÁR JÁNOS

Azért szeretlek

Azért szeretlek,
mert szereted József Attilát,
Ady Endrét.
Verseken létezik
törékeny arcod,
és nyelveden viszed
a szavak
édes rendjét.
Nem szólsz,
csak
árnyéknyi csöndben
énekelsz.
Csillagjeleket rajzol
hallgatásod,
és kitárt tenyeremből
naponta
útrakelsz.
Körmeim félholdjait
küldöm el
utánad.
De az ölelés
fényes emléke
lassan
a lelkünkre
szárad.
Fömlódnak
a tárgyak
gyermekeink
szétszórt
játékaiban.
Az üveggolyók
mögött
egy dal
félszege
elsuhan.
Világgá gurul minden,
ami volt,
és ami lehetne.
A jövő is
hamvadó tűz már,
pedig a kagyló
és a tenger
csak szeretne, szeretne.
Indulna velünk
a tisztaságban morajló
égen,
hogyan a végtelen
hulláma te lehess:
utolsó menedékem.

DALOS MARGIT

A képfestőné köszönete

*Hej Laboda, Laboda,
Lábad ide, meg oda
(Nemes Nagy Ágnes)*

Hej Labodár, Labodár,
lábad ide-oda jár:
kuplung, fék és gázpedál,
kuplung, fék és gázpedál.
Tétlensége képtelenség,
s ez nem csupán képletesség:
képet hozol, s mondod: tessék.
A két lábad dicsértessék.

Nem Labodár! LaboZár!
Most mondják csak. Milyen kár.
Mondókámra ez a zár.
Zárt mondókám kódja furcsa,
Nyitja majd a Labozárnak
labodáros autókulesa.

Nyáridő

Nyári égbolt: zefír szoknya,
pörgettyűsen felpuffozva.

Bokorugró szoknyájával
a zsenge nyár vígan szárnyal.

Átperdül a napokon, átpörög a heteken,
úgy indult, hogy forgó tánca végtelen.

Idő hegyén fennakadva
lelappad a zefír szoknya.

Megaludt csönd

Reggelek tejfehér, megaludt csöndjébe
varjúkárogások hulladékja pottyán.
Elül a felszínen, semmi meg se moccan.

A hajnal edénye melegedik lassan,
sűrűsödő csendből hangbuborék pattan,
sorstársra talál a varjúkárogásban.

Bűnjelek

Holdba vájt körömmel
csüng a nagy fekete
vakdenevér este.

Csillagszúrásoktól
vonaglik a teste.
Hajnalra denevér-
színe megfakulva,
mintha sötét vére
lassanként kifolyna:
galaxisok pogány
inkvizíciója.
Egész nap tocsog és
csuszákol a lábunk,
a világmindenség
bűnjelein járunk.

Távoli panoráma

Az ezüst égből kivágva
a fenyők negatívja.
Itt-ott a csúcsok s az ég között
pontatlan félrecsúzás:
beszüremkedik a légüres semmi.
Ilyenkor kell a látványba bemenni,
helyre illeszteni a fák applikációját,
s magammal befedni
az ezüsből kimetszett
magam negatívját.
Lélegzésem füstzászlócskái
a kontúrokba belelengenek:
életre lehelem a fenyőket,
magamat s az eget.

Gellert kap a fény

Az ég csúcsától a földig csattogó felhő,
A lendülettől foszlány-párákat húzó
– Verdes és lüktet homorú-domború íve –
Vitorla? Angyalszárny?
Ezüst-arany reflexek néma csattogása,
Elhullott szárnytollak pörgölődő tánca,
A végtelen azurban egy csepp fényesített fehér,
És leng és lüktet a levegőben minden,
Aranycseppjeivel permetez a nap,
és érzed, hogy visz, és hallod, hogy csattogva száguld,
Az elhullott pihék az örvényben le s föl pörgölődnek,
Napon szikkadt feszes vitorlavászon,
Hófehér domborulatán gellert kap a fény,
Közelítés ez? Vagy távolodás?
A suhanás csattogó léghuzatában
Csillogva átöblítődünk, minden más bizonytalan.
S ha végleg megérkeztünk, vagy ha végleg eltávolodtunk,
Vagy ha megérkeztünk a végleges eltávolodásba,
Széttárt karjainkon, s lepihent hátunk hajlatán
Ott fog ragyogni a nappermet arany hímpora,
S némán és csukott szemmel is érteni fogjuk,
Hogy mi az az azur és mi az a felhő,
S homlokunkban, a kiapadt páros kutak mélyén
Tovább verdes és csattog az angyal,
S az ég csúcsától a földig csattog a felhő.

A szurdok-éjszakák

A szurdok-éjszakák fénytelen szagában,
Hol még a tegnapi gondolat is bolyhot ereszt,
Egymásra söpörve a nyirokban minden,
Vak-mozdulatú söprés vak-betűi a földön,
S fekszik az éjben a kiolvashatatlan,
A szemháj-sötét ég alatt egymásba nőve minden;
Az őszi nap a nyári kutyatejjel,
(óh, a ragacsos, szivárgó levük!)
Az ég vizében lassan elúszó akácág,
Fehér virágai áztak a fényben,
A nagy esőkben kilúgozott seszínű giliszták,
Az esti konyhák a kihűlt vacsoraszagokkal,
Mosásra gyűjtött szennyesruha halmok,
Táskák alján kallódó megírt cédulácskák,
Kabátzsebben talált tavalyi vonatjegy,
S a jólnyírtságból kinőtt nyurga buxusbokrok.
S nyirkosodnak egyre a szurdokos éjben,
Mint kupacba söpört málló zsákfoszlányok
A rájuk bélyegzett szódarabokkal.
(UKORICA, BÚZ, DUNAMENTI MALMOK,
OLNÁR-CÉH, HÁNTOLÓ-IPAR)
Mi atyánk, molnárunk,
A degeszre tömött, hamvas zsákok ura,
A szelektált termények osztályozója,
Szépen megírt zsákok feszesre tömője,
Add, hogy a hibátlan, lilaszín bélyegző
A zsákokon mindig ott kereküljön,
S amit a bélyegző mond, az legyen a zsákban.
Ki vagy a mennyekben, szállj le a szurdokba,
Fényes ujjaid közt csurgass át mindent,
S ha elvadult kutyák hordája zúdul a horhosokban,
A malomcsengettyűket indítsd meg újra,
S fehérítő malomporral hintsd be a szurdok-éjszakát!

URI ASAF

*(az éjszaka első negyede
feltörhetetlen dió)*

Amikor a plüssbékák elhagyták a tavakat,
a távolban fehér habok váltakoztak.
Egy nappal később az utcán látták őket.

Ennek (emberi részről) nincs magyarázata.
Az életösztön,
a szellem segítségével partra száll.

*(a Völgy Kapuja
júniusban)*

Engem vékony vers követ és minden izzad:
a sűrke ösvény, a barna föld és a meghasadt szív.
Tűlevelek sara a fák körül
a talajszín.

Kreol. Az álla kicsi, könnyek a szemében.
Mi ez? Zsoltár? Szonett?
A tenger utolsó húsz méterének erőszakossága,
mely leborít, feldönt, kirabol,

nem tűr rajtam semmit, mely az én részem.
Minden ehhez a tajtékos sávhoz tapad, míg
a nyugodt, kék-zöld tömeg, a Végtelen,
nem a mienk.

(szentkép)

Csoport a levegőben, melyről tudni lehet, hogy szent.
Ő is köztük van és lebeg. Minden őt nézi,
lent. Vagy csak én? Ragyog. Egyszerre
állókép

és szabadesés.
Másodszor egyedül jött, fentről.
„és kő lett a hullám térdéből”.¹
Repülés közben,

háromszor szólt a tücsök,
a gombostűember.
Az egyetlen pompeji menekült,
akit azóta is keresek.

¹ Idézet Donald Hall (1928–) verséből.

PÉNTEK RITA

Várakozás

szőlővesszőn vízcsepp
madáritató tenyerünk
súlytalanul kinyílik
valahol a térben
a kelyhek kiürülnek

Labirintus

rózsa
félíg kinyílt
fények zugok
sötét öbleiben
egyszerre ébredtünk
kitakartak leváló szirmok
egyszerűen akár az eső
fehér szálakra bomlik
összefonódott hallgatásunk

Tavaszi

felázott utak
nemcsak álmaink zöldek
lombokká leszünk

Árok

a tér kihagy
körültted kiürült árok
bőröd alatt
a végtelen pillanat
összezárul

Már

tekintetünk közelít
szürkén párállik
a kék láthatatlan
útvonalait magunkba
rejtjük ez már
az ősz

Megállt

csak kilazult téglák
egyszerű rendje
ahogy átváltozunk
megnyíló résekben
külön vér és víz
és szögek fölöttünk
a nap megállt

Tánc

illeszkedik-e lépteidhez hangom
járásod lehet-e tánc
megkezdett mondataimban
egyetlen hang
a kitartott mozdulat

Augusztus

kezem lassuló
vizeket fodroz
a zöld lehajló
ágvégein pihensz

TÓTH IMRE

Spion

Egy perzselő februári délelőtt, visszatértem a felvigyázók házába, érezni akartam megint azt a szagot. Ha elárulhatok neked egy titkot, nincsenek többé hétköznapiak.

Minden nap az utolsó azoknak, akik nevükben hordják titkukat. A kódfejtők szobája mellett, a folyosón isszák híg kávéjukat.

Még decemberben kezdődött a dolog, aztán lett január, és újra február, mit négy év romba nem döntött, arra már örökös tavasz vár.

Hirtelen megváltozik, és írni kezd. Teste hangtalan ragyog, mint mikor meglátja azt, miért érdemes, egy óriási képeslapot. A falon különös alakzatok, és egy eljövendő nyár, mától kezdve minden óra össze-vissza jár.

Az ajtón rács, az ablakok is rácsosak, dohányozni csak a kertben szabad. (Ezt a verset még nem olvasta senki, és ez lehet, hogy így is marad.)

A titkos teremben vetítik a háborús híradót, és más egyéb filmeket. A vászonról néhány diktátor integet.

Végül megmutatták az isteneket. Volt fekete, vörös, sárga, zöld. Béke csak a fény győzelme után. És mindegyik könnyezett.

Szeptemberi fény

Azt mondják, a háborúk mindig hajnalban kezdődnek, és ez valószínűleg így is van, amikor a katonák idegesen szívják cigarettájukat, a járó motorú járművek mellett, vagy pedig egy repülőben ülnek, görcsbe rándult gyomorral, és latolgatják az esélyeket. Aztán, felszállnak a gyors, páncélozott kocsikra, vagy ugráshoz készülődnek, kinek-kinek feladata szerint. Orpheus is így készült, vagy Dante, mielőtt alászállt, csak az a kérdés, hogy miért megyünk. Mert csak a küldetés számít, és a cél, az, amiért elindulunk.

Azt a verset, végül, nem küldtem el, hiszen vannak levelek, amelyek évtizedekig keringnek a világban, vagy képeslapok, amik csak akkor érkeznek meg, mikor már nincs jelentőségük, mert a címzett már rég halott.

Azt a mexikói képeslapot sem kaptam meg, hiszen fel sem adtad, de később mégis, személyesen hoztad el, te magad voltál a képeslap, ragyogtál, láttam rajtad keresztül a mexikói tájat.

És akkor, a katonák eldobták cigarettájukat, beszálltak a bemelegített járművekbe, kezük a hűvös vashoz ért. – Irány a végtelen.

Sokszor képzeltem el, hogyan fogsz jönni, de végül – persze – minden máshogy történt. Nem akkor, és nem úgy.

Fülledt nyári este volt, mikor telefonon hívtak. Mondták, a halál torkából menekültél, és mikor később megláttalak, láttam, tényleg igazat mondtak.

ZSÁVOLYA ZOLTÁN

Fogékony Súroló

avagy bizonyos Mathilde

Délibáb bigék a levegő „lécein”, zsírfényű közein helyesebben, és *rebbenőn* természetesen. Hogyan is máshogy? Balettcipősen azonkívül, meg tüllszoknyásan; késélesen ugyancsak; „kulcsaikat” havonta pár szigorú diárium megfogalmazásaiért combjaik közt hegyezők: ceruzás és, tudom, naplói-író nők.

S még szerencse, ha csak azok! Mert sokkal inkább olyanok, hogy szegény Chopinünk szabályosan kinyiffan tőlük. Intenzívek, hát! A jól tűrő Musset meg új *centurio* lesz kezükön: a század kölkének vad nyafogás jut tőlük. Körbenézve: borzalmas céció mindenütt; amerre a szem ellát, vibrálnak és rezegnek – bármire!

Nem úgy, mint *egyesekek*: a kért vagy – igen! – a nem is kért analfabéták. A maguktól, és aligha külön intim tornagyakorlatok következtében izmosak. Kiket edzettek gézengúz öccsök, alkesz bátyók, kéjsóvár, komor nevelőfaterok. Kik Egy Csak, ámde legalább restell faggatni (tudja rég): „Doktor úr, ön az ördögé...?”

•

Északon megkérdezte ezt tőlem, a tengeren, egy valaki. Közelebről értenem nem nyílt mód. A halál volt, honnan visszahúzott éppen: fényes, nedves és hideg. Na, főleg nedves! Az vonzott benne. Más egyéb mindent pedig csak hallomásból értem tetten én belőle; csónak vitt vagy hajó: *teknő a vízen át*, haránt.

Kihajoltam haránt. Nem miként *egyesekek*... Éppen hiszen úgy sem: és mármeg *menni sem*... Akkor mikor is volt ez? Hogy' volt, hogy' – lesz?: Immáron soha! Soha a napja, minek is? (Végtére igenis tetszik nekem.) Remegés e „soha”, erőteli sóhajtás, hogyha akarom: balett-termék izomdús, karcsú légje. *Bakfis-tournier*.

Olyiknak arcán visszanézni, tükrön át, de jó! Olyikra visszanézni, úgy, hogy észrevételen maradj, mert végül akaratlan megpisílteted, rém-bácsi! Önnön roncsod. Mint az *egyesekek*, legtöbb e délibáb-habokból nem strapálható meg lelkiileg. Még testileg talán. Aligha *másmiként*.

•

Nem mint az egyesek, az egyes egy, az *Egy*...! –
Mikor is voltam *köztük* utoljára? Évek, évtized-
ek vállaim mögött azóta már. Sok mértföldi dűnék,
az óceán maga! Elzutyant kontinens is párnehány.
Köztünk a puszta csak, a csillám Szahara –: egy délután,
mikor leestem lábamról; felálltam még, pediglen vége lett

onnantól, amice: az idő és a tér, s minden monád-közök
kitágultak előttem, és zsugorni kezdtek hőn, szellemien.
Végem volt; felkeltem, s dühödten mentem át
a balett-intézethez, hozni, fodor-prédálón magam-
nak áldozatot vagy kettőt, *könnyen pergőt*. Négyet is!
(Két nap múlva – átmenet'-összegzés – a hetediket.)

S láttam, hogy mindhiába. Tizennégyet is
elhozhatok, a hónap jól elég még arra. Negyvenet
fél év alatt, ha visszafogott is vagyok a tombolás
sáncai közt... Még tudtam menni, s már elhagytam én
ezt a gyakorlatot. Ott sírtam lent a sarkon és a kapuban.
És jöttek ők; kopogtam el. *Egy* súrolt már csak: Statikám.

G. ISTVÁN LÁSZLÓ

Huszonnegyedik Nap-monológ

Itt nem lesz virágzás. Elképzelni
is képtelen, hogy ez a domboldal,
mintha óriáshomlok előboltosulása
volna, megtűrjön porzót, bibét,
viráglomot, bohócdísz a selyempázsiton.
Hogy lenne itt virág? A méh döngése
is abszurd. Még hogy porzás. Kosárcájában
cipelné óvatlanul, ragadna szőréhez,
ami hozzá jutott. Én nem leszek balek.
Se lámpagyújtogató. Nem szeretném,
ha az élet, mikor felkelnék, itt-ott
világítana, felgyúlva mint egy mozaikszemen
a táj, téglafények prizmáján
törne szét, hogy én is élek. Lepellevéll
nem veszem körbe, ami utánam jön,
nem óvom szirmokban az időt.
Karcosan mutatom, ami az enyém,
ahogy jégtáblát török befagyott
szerelmen, befagyott tavon.

